

Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap

► Lk 15,1–10

„Egy asztalnál Jézussal”

A vasárnap jellege

A Szentháromságot követő öt vasárnap Isten hívó szavának üzenete köré épül. „Isten bűnösöket hív!” – ez a harmadik vasárnap témája, ennek üzenete kerül előtérbe. Ez egyfelől megmutatja a teremtő, megváltó és megszentelő Úr szándékát az emberrel, másfelől szembesít önmagunkkal, hogyan állunk meg előtte, hogyan kell viszonyulnunk hozzá. A 25. zsoltár mind az introitus-zsoltárban, mind a bevezető igében megjelenik, amelyben az Úr mint egyetlen reménység szabadító jelenléttel közeledik a bűnös ember felé. A zsoltár egyik legfontosabb üzenete, hogy az igazi, mélyen az emberi szívet átható szabadság a bűnbocsánatból ered.

Ezért hangsúlyosak a lekciónak az igéi, hiszen az

Úr nem kívánja a bűnös ember halálát, „*hanem inkább azt, hogy megtérjen útjáról, és éljen!*” (Ez 18,32) Ez a bűnbocsánatból való élet alázatra hív minket, hiszen Isten az, aki megtart az elhívottai között (1Pt 5,6–11).

Amit a textusról tudni kell

Lukács evangéliumának 15. fejezete az elveszettekéről szól. Jézus olyan hatalommal tanít, amely révén megszólítja a *vámszedőket* és a *bűnösöket* is – akik a törvény szerint „láthatóan bűnösök” (MACDONALD 2012, 309. o.) –, és *asztalhoz* telepnek vele. Korábban Keresztelő János szavára is megtértek vámszedők (lásd Lk 3,12), de a farizeusok ezt is elutasították (SPINETOLI 1986).

A farizeusok és írástudók kritikája az, hogy Jézus nem a kegyes törvénytisztelőkkal vállal asztalközösséget, hanem a köztudottan jogi értelemben is *bűnös* emberekkel. Ezek vagy erkölcstelen életű emberek lehettek, vagy „bűnös foglalkozást” űztek, mint például a vámszedők is, akik nyeresztekdedek a kivetett adókon. Bűnösnek számított az is, aki figyelmen kívül hagyta a törvény által meghatározott életvitelt és értékrendet. A velük való érintkezés, de különösen az asztalközösség tisztátalanná tette az embert (PRÓHLE 1991, 100. o.).

Nem szoktuk kiemelni, de a farizeusok helyeselték, sőt fontosnak tartották, ha ezek a bűnösök megtértek. A kegyes életű embereket nem a bűnbánat bűnösök felé való hirdetése botránkoztatja meg, hanem az, hogy Jézus *asztalközösséget* vállal velük, amely a szoros baráti, rokoni kapcsolat jele volt (PRÓHLE 1991, 100. o.). A farizeusi követelményekben egy ilyen cselekedetnek előzetes feltétele a bűnbánat és a törvény szerinti élet. Vagyis azt üzenték: „Ha majd megtérsz, szóba állunk veled” – mint ahogy sokan így gondolkodnak ma is. Előbb hagyj fel a bűneiddel, hogy közösséget vállaljunk veled. Ezzel szemben Jézus pont fordítva cselekszik. Asztalközösséget vállal velük, hogy megtérjenek. Ennek a krisztusi tettnek nem a *feltétele* a megtérés, hanem a *célja*. Pröhle Károly így fogalmazza meg: „Igazi megtérés nem a megtérés követeléséből következik, hanem az evangéliumnak abból az örömhíréből, hogy Jézus szeretete odafordul a bűnösök felé.” (PRÓHLE 1991, 101. o.) Ezért tanít az elveszettekről.

A példázatok arra vezetnek rá, hogy mindnyájan elvesztettek vagyunk. Valaki azért, mert nem érdeklí az Isten törvénye és a vele való közösség, valaki pedig azért, mert azt gondolja, hogy ezek meglétével már érdemes arra, hogy ítéletet alkosson, és elhatárolja magát másoktól. A nagy „csavar” az isteni logikában az, hogy az Atya abban gyönyörködik, amikor a bűnös megtalálhatik.

Az ἀπόλλυμι az ’elveszít’ és ’elvész’ jelentések mellett a ’pusztít’, ’pusztul’, ’elpusztít’, ’megsemmisít’, ’romlásba visz’ jelentéstartalmakat is magában

hordozza. (Az ebből képzett ἀλώεῖα a ’kárhozat’, az ἀπολλύων – ’pusztító’, ’elkárhozható’ jelentéssel bír [VARGA 1996, 87–88. o.].) Ennek alapján mondhatjuk, hogy nem egyfajta „járulékos veszteséget” él meg Isten, hanem *fájdalmas veszteséget*. Nem arról van tehát szó, hogy valakinek „vargabetű” van az életében, hanem arról, hogy oda kellene tartoznom Istenhez, de elveszett vagyok.

Krisztus vállalja a veszélyt és a kockázatot (pásztor), hogy egészen a kárhozatig lemenjen az emberért (asszony), hogy a megtaláltak örömeiben részesítse. Jézus nem megbotránkoztatni akarja ezzel a vallási vezetőket, de nem is a kirekesztetteket akarja felkarolni, hanem az elveszetteket felé nyit – akik között ott vannak a farizeusok és írástudók is. Az ő asztalánál úgy, ahogy van, minden bűnös ember értékes, sőt mindenél értékesebb. „Isten nem akkor örül, hogyha büntet vagy derékba töri a bűnös életét, hogy ez többé ne ártson a közösségnek, hanem akkor, ha látja az illető bánatát és megmenekülését.” (SPINETOLI 1986)

A perikópa megértése

Jézus azért jött, hogy „*megkeresse és megtartsa az elveszettet*” (Lk 19,10) – ahogyan ezzel Zákheus, a gazdag fővámszedő szembesül a mesterrel való találkozásakor. Végső soron az igéknél fel kell ismertetniük az igehallgatókban és igehirdetőkben saját maguk elveszetségét. Nem arról kell tehát szólnia az igehirdetésnek, hogy vannak „kegyes életűek” és „egészen bűnösök”, hanem éppen arról, hogy voltaképpen „nincsen igaz ember egy sem” (Róm 3,10) – és ezt kell felismernünk. Jézus mellett ezeknek a bűnösöknek van fenntartva a hely. Ez az *odaforduló szeretet* ragadta meg Pál apostolt is, aki felismerte kárhozott voltát, és Krisztus szorongató szeretete életre hívta őt (2Kor 5,14).

Hívó emberként vallanunk kell, hogy nem saját igazságunk, hanem Krisztus igazsága miatt leszünk Isten előtt igazak, bűnösöként – *simul iustus*

et peccator. Páli alázattal kell megértenünk az ige reánk érvényes üzenetét: „*Igaz beszéd ez és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött e világra, hogy a bűnösöket megmentse, akik között én vagyok az első.*” (1Tim 1,15) Ez az üzenet pedig felszabadító jó hír. Keresztényként nem egy Isten előtti bizonyítási kényszer szorításában kell élnünk, hanem bűnbocsánatból.

Igehirdetési vázlat

Menthetetlen állapot?

„Ezen már az Isten sem segíthet!” Talán többször találkoztunk ezzel a kifejezéssel. Megjeleníti az emberi természet romlottságát, de közben valós tapasztalatok alapján való következtetés. Miközben lelki-értelmi szűrőinken „diagnosztizáljuk” a körülöttünk lévő embereket, keresztényekként észre sem vesszük, hogy pontosan Krisztus-hitünk alapján kellene állítanunk az ellentettjét: „Csak Isten segíthet!” – neki viszont valóságosan van hatalma erre. Paul Washer baptista lelkipásztor egyszer azt mondta: „Nem az a csoda, hogy Isten a semmiből életet teremt – creatio ex nihilo –, hanem az, hogy a totálisan elveszett bűnös embert képes új életre hívni.”

Szórványgyülekezetben szolgáltam, amikor bejött egy ittas férfi az istentiszteletre. Miközben tartott az alkalom, azon járt az eszem: „Ez meg minek jött el?” Ilyen hitetlen az ember, amikor nem Jézus Krisztusra tekint szüntelenül – és itt most nem a részegről beszélek, hanem a prédikáló lelkészről, vagyis magamról. Teljes bizalommal kell lennünk arra, hogy Jézushoz „közeledve” van a legjobb helyen az ember, hiszen egyedül neki van hatalma arra, hogy teljesen megújítsa az ember szívét: a szenvedélyének élt emberét is és a Luther-kabátban szolgáló szívét is.

Az elveszettség állapota olyan, mint az influenza. Ugyanaz a betegség, de más-más tünetekkel jelentkezik. Az, hogy ki milyen mértékben bűnös, csak a tünet, az alapvető betegség ugyan-

az: elveszettek vagyunk. Istennek azonban jó híre van minden elveszett számára.

„A lélek felbecsülhetetlen érték”

Az a bárány, amelyik elcsatangol, az az egy dragma, amely elgurul, mind-mind értékes. Szokás mondani egy használt autó eladásánál, hogy „annyi az értéke, amennyiért megveszik”. A pásztor otthagyja az egyért a többi bárányt, az asszony felforgatja az egész házat, hogy megkeresse az egyet. Jézus számára az elveszett ember értékesebb mindennél, ezért otthagyja a mennyei dicsőséget, isteni fenségét megalázza, hogy mentő szeretettel vállalja a bűnösök – s ebben minden ember – bűnét, lemenve érte egészen a pokolba.

James Tissot festményén láthatjuk (lásd a példaknál), ahogy az asszony a sötétségben világosságot gyújt. A legmélyebbre hajol, meg kell aláznia magát, hogy megkeresse azt az egyet. A hiányzó drahmáért olyan helyen keresgél, a sötétség legmélyén, ahova az emberi szem már nem lát be.

Nem tudjuk sem emberi szavakkal kifejezni, sem megjeleníteni, hogy mi mindent jelent elveszettnek lenni. Az ember legtöbbször vagy el akar menekülni a szembesítés elől, és nem foglalkozik vele, vagy pedig az ellentettjét állítja, hogy önmagát igazolja. Aki viszont ezt belátja, és mélyen a szívébe néz, annak felszabadító örömhír az, hogy Jézus valódi megoldást nyújt. Az ember értékét végső soron nem az határozza meg, hogy önmagát mennyire tartja értékesnek, hanem az, hogy Isten mindent feláldoz érte – ezért lesz felbecsülhetetlen érték.

A megmentő szeretet

A mi életünkben hiányzik Jézus szeretete. Valahogy a köztudottan bűnös emberekkel nem vagyunk hajlandóak egy közösségben lenni. Az, hogy az úrvacsorában letehetjük Krisztus keresztje elé az életünket, és egy asztalnál lehetünk a valóságos szabadító Úrral, ennek az egész „bűnös – nem bűnös” feszültségnek a feloldása kel-

lene, hogy legyen az életünkben – de mi inkább az „igazakkal” akarunk foglalkozni. Miért? Vagy azért, mert sohasem ismertük fel azt a mély elveszettséget, amelyből Jézus Krisztus megváltott minket, vagy pedig azért, mert bár volt ilyen szabadulásélményünk, már nem tudjuk, mit jelent bűnbocsánatból élni. Akár így, akár úgy, de a lényegben nem változtat: nincs bennünk az Istentől való öröm.

A mi elzárkózásainkkal, feltételrendszerünkkel szemben Jézus asztalhoz hívja a bűnösöket. Megváltó szeretetének olyan hatalma van, amely a halott, elveszett embernek új életet ad. Úgy közeledik az elveszett emberhez, hogy nem támaszt feltételeket iránta, hanem az evangélium hirdetésével és a testvéri szeretettel hívja megtérésre. A mennyei Atya gyönyörködik mindazokban, akik ebben az új életben járnak.

Ezért az, amit a hívő ember átél egy megtérésben, nem elhatárolódásra kell, hogy készítse a többi ember felé, hanem arra, hogy közösséget vállalva tegyen bizonyosságot Krisztus hatalmáról.

További javaslatok az istentisztelethez

Ének

A kijelölt énekek mellett a *Szelíd szemed, Úr Jézus* (EÉ 385), valamint egy ébredési ének (akár énekkari szolgálatban is): *Fáradtan, bűnbe veszve jártam az életet* (MET-énekeskönyv 88., EKE-énekeskönyv 140.) gazdagíthatják az istentiszteletet.

Lekció

Ez 18,20–32; 1Pt 5,6–11

Illusztrációk

FESTMÉNY

James Tissot: *Az elveszett drachma (La drachme perdue)*

GONDOLATOK

„Azok a farizeusok, akármilyen gúnyosan, mégis nagyon helyesen mondták, hogy Jézus bűnösöket fogad az asztalához! Mindig is a betegeket, belpoklosokat, a sántákat, a vakokat, a koldusokat, a társadalom kivetettjeit hívta magához – most is! Az úrvacsorai közösség a gyógyulni, épülni vágyó lelki koldusok – vagyis a bűnbocsánatban részesülni akaró és egy megújuló életben megerősödni akaró bűnösök társasága. Tehát éppen nem egy lelki elitnek az exkluzív közössége. Jézus nem azt várja tőlünk, hogy úgy jöjjünk ide, az ő asztalához, mint amilyenek lennünk kellene, hanem úgy, mint amilyenek vagyunk. [...] Ez az asztal egy nagy családi közösségbe, lelki egységbe fűzi össze, hozza közösségbe a legkülönbözőbb »bűnösöket«. Úgy, hogy akiknek eddig semmi közük sem volt egymáshoz, akik eddig nem is ismerték egymást, vagy ismerték, de nem szerették egymást: azok most összetartoznak, eggyé válnak. Itt nincsen olyan, hogy mi és ti. Mi értelmiségiek, ti munkások. Mi vezetők, ti alárendeltek. Mi fiatalok, ti öregek. Mi villalakók, ti alagsoriak. Mi belvárosiak, ti külvárosiak. Csodálatos egy asztal ez. Ha lélekben meghosszabbítjuk, és elképzeljük, hogy ez az asztal csak egy látható része egy olyan asztalnak, amely átéri az egész földkerekséget, akkor így folytatnám: itt nincsen az, hogy mi fehérek, ti színesek, mi európaiak, ti északiak.

Itt mindnyájan csak »mi« vagyunk! Mi bűnösök! Északról, Délről, Keletről, Nyugatról: mi! Itt nincsen: ti! Itt nincsenek mások! Mind-mind egy tálból eszünk, lényegileg egy pohárból iszunk, ugyanannál az asztalnál, együtt egymással és Jézussal! Mint ahogyan sok-sok apró szőlőszem ki-préselt leve olvad össze egy itallá, mint ahogyan sok-sok apró megőrlött gabonaszem válik egy kenyérré: így leszünk mi mindnyájan egy testté! »Ez bűnösöket fogad magához, és velük együtt eszik!« (2b vers) Többek között éppen azért is, hogy ezek a bűnösök mind egyek legyenek! Egyek egymással és egyek Jézussal!”

Joó Sándor (1910–1970)
magyar református lelkipásztor
(Részlet az 1968. december 15-én elhangzott
prédikációjából; <https://joosandor.hu/predikacio/51101795>)

„Ha csupán egy olyan ember létezne, aki nem szereti az Urat, és ha ez az ember Szibéria pusztaságában élne, és ha szükséges lenne, hogy a földkerekségen élő sokmillió hívő elmenjen hozzá, hogy Krisztushoz hívja őt, mielőtt megtérhetne, mindez nagyon is megérné a buzgalmat, mun-

kát és fáradságot. Ha éveken keresztül kellene prédikálnunk ezreknek, sohasem mentve meg csupán csak egyetlen lelket, az az egy lélek teljes jutalom lenne minden munkánkért, mert a lélek felbecsülhetetlen értékű.”

Charles H. Spurgeon (1834–1892)

angol baptista prédikátor

<https://illbehonest.com/hungarian/idezetek-az-elveszettek-megmenteserol>

Felhasznált és ajánlott irodalom

MACDONALD, William 2012. *Újszövetségi kommentár.*

1. köt. *Máté – Róma.* Evangéliumi Kiadó, Budapest.

SPINETOLI, Ortensio da 1986. *Lukács. A szegények evangéliuma.* Ford. Turay Alfréd. Agapé Kiadó,

Szeged. Web: <https://mek.oszk.hu/00100/00179/html/index.htm>. (Megtekintés: 2025. április 25.)

PRÖHLE Károly 1991. *Lukács evangéliuma.* Evangélikus Sajtóosztály, Budapest.

VARGA Zsigmond 1996. *Görög–magyar szótár az Újszövetség irataihoz.* Kálvin Kiadó, Budapest.

WALVOORD, John F. – ZUCK, Roy B. (szerk.) 1997. *A Biblia ismerete. Kommentársorozat.* 6. köt. *Máté – János.* Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest.

Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest.

VECZÁN ZOLTÁN